

**VAHINGOITTUNEEN HIRVIELÄIMEN
JÄLJESTÄMISKOKEEN SÄÄNTÖ ja OHJEET**
Hyväksytty Kennelliiton valtuustossa 29.5.2011. Voimassa 1.1.2012 alkaen.

1. Kokeen tarkoitus

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran ja ohjaajan kyky seurata vahingoittuneen riistaeläimen jälkiä. Kokeeseen osallistuva koiranohjaaja antaa suostumuksensa siihen, että hän on viranomaisten käytettävissä vahingoittuneiden hirvieläinten jäljestämistilanteissa. Kokeiden järjestämis- ja tuomariohjeet täydentävät näitä sääntöjä ja niitä tulee noudattaa.

2. Koelaji

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeet ovat yleisiä kokeita eikä koemuodossa järjestetä erillisiä kilpailuja. Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen voi myös suorittaa todellisessa kolari tai haavakkotilanteessa. Tällaisen koesuorituksen yksityiskohtaiset toimintaohjeet on erikseen määritelty näihin sääntöihin liittyvissä ohjeissa.

3. Osallistumisoikeus ja sen rajoittaminen

Kokeisiin saavat osallistua puhtasrotuiset Kennelliiton rekisteröinti-, rokotus- ja tunnistusmerkintävaatimukset täyttävät koirat. Ohjaajalla tulee olla metsästyslain ja asetuksen mukainen metsästyskortti ja hyväksytysti suoritettu ja voimassa oleva ampumakoe. Koiran, joka osallistuu kokeeseen, tulee olla vähintään yhdeksän kuukauden ikäinen.

Kokeeseen ei saa osallistua:

- sairas koira
- narttu 30 vuorokautta ennen arvioitua penikoimista ja alle 42 vuorokautta penikoimisen jälkeen
- koira, joka ei täytä Kennelliiton antidoping- säännön vaatimuksia

Koira, joka on suorittanut kokeen kaksi kertaa hyväksytysti, ei saa enää osallistua kokeeseen.

Koetoimikunnan ja kokeen ylituomarin on tarkistettava osallistumisoikeus.

4. Kennelliiton yleinen jääviyssääntö koskien näyttelyitä, kokeita ja kilpailuja

Kennelliiton kulloinkin voimassa oleva yleinen jääviyssääntö.

5. Kokeen tuomari, - järjestäminen ja tulosten lähettäminen

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen suorituksen voi vastaanottaa ja arvostella Kennelliiton pätevimä Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen ylituomari, jolla on voimassa oleva arvostelu-oikeus. Ylituomarin on oltava Kennelliiton ja metsästyskoiria harrastavan rotujärjestön jäsen.

Koiran omistaja sopii tuomarin kanssa kokeen ajankohdan. Tuomari vastaa jäljen teosta ja järjestämistehtävistä. Tuomari lähettää kokeen loppuarvostelun sen kennelpiirin koepöytäkirjantarkastajalle, jonka alueella koe on suoritettu.

6. Koirien arvostelu

Koirat arvostellaan kaikki rodusta riippumatta samoin arvosteluperustein.

7. Koeluokat

Koe on yksipäiväinen yksiluokkainen koe, josta käytetään lyhennystä VAHI.

8. Jälki

Jokaiselle koiralle tehdään oma jälki.

9. Koesuoritus

9.1 Jäljestäminen

Koira jäljestää jälkinarussa. Jäljestämisaika on yksi tunti, jota ylituomari voi erityisolosuhteet huomioiden jatkaa. Syy on merkittävä pöytäkirjaan. Aika alkaa ohjaajan ilmoitettua jäljen löytymisen, vaikka jälki olisikin väärä.

9.2 Kokeen keskeyttäminen

Koiran ohjaajalla on oikeus keskeyttää koesuoritus, jolloin koesuoritus hylätään.

9.3 Kaato

Jos koira/ohjaaja ei löydä kaatoa, koe hylätään.

9.4 Tulos

Lopputuloks on joko hyväksytty tai hylätty. Palkintosijoja ei anneta. Hyväksytyyn tulokseen on koiran tuotava 2 kpl makauksilla olevaa merkkikapulaa ja kaato.

10. Kohtuuton häiriö kokeen aikana

Yleisö tai kokeeseen osallistuja eivät saa olla sellaisessa paikassa kokeen aikana, että se häiritsee koiran suoritusta, tuomarin tai koetoimitsijoiden toimintaa. Tuomarin on huomautettava häirinnästä.

11. Koiran loukkaantuminen

Jos koira on loukkaantunut, on sen suoritus keskeytettävä.

12. Jälki

Jälki tehdään lumettomalle maalle siten, että tuomari koiraa häiritsemättä voi seurata sen työskentelyä. Jos jälki on tehty sääntöjen vastaisesti, jälki hylätään ja osallistumismaksu palautetaan.

13. Erillisohteet

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen sääntöihin liittyvät erillisohteet määritellään tarkemmin näihin sääntöihin liittyvillä Kennelliiton hyväksymillä ohjeilla.

14. Muutokset sääntöihin

Muutokset näihin sääntöihin vahvistaa Kennelliiton valtuusto koe- ja kilpailutoimikunnan esityksestä.

15. Valionarvovaatimukset

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeessa koiralla on mahdollisuus saavuttaa käyttövalion (FIN KVA-J) arvo. FIN KVA-J arvoon vaaditaan, että koira on saavuttanut kaksi hyväksyttyä tulosta Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeesta ja yhden hyväksytyyn tuloksen Hirvikoirien jäljestämiskokeesta. Lisäksi koiralla on oltava koiranäyttelystä vähintään laatuarvostelumaininta "hyvä" koiran täytettyä 15 kk. Hirvikoirien jäljestämiskokeeseen saavat osallistua muutkin kuin hirvikoirarodut, kun ne ovat saavuttaneet yhden hyväksytyyn tuloksen Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeesta.

16. Valitukset ja erimielisyydet

Kennelliiton kulloinkin voimassa oleva muutoksenhakumenettely

Näiden sääntöjen liitteenä on kulloinkin voimassa oleva Kennelliiton yleinen kokeita koskeva sääntö- ja ohje-liitevihko.

VAHINGOITTUNEEN HIRVIELÄIMEN JÄLJESTÄMISKOKEEN OHJEET

Hyväksytty Kennelliitossa 9.3.2011. Voimassa 1.1.2012 alkaen.

A. Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen järjestäminen

1. Yleistä

Koska koiran kyky seurata haavoittuneen riistaeläimen jälkiä todetaan keinotekoisesti maastoon sijoitettua verijälkeä hyväksi käyttäen, on kokeen järjestelyillä ja etenkin jälkien teolla, maastoon sijoittelulla yms. erittäin suuri merkitys tässä koemuodossa. Jäljen teossa on määrätietoisesti pyrittävä säilyttämään tasalaatuinen ja kohtuullinen vaikeusaste. Jäljen teossa on pyrittävä mahdollisimman luonnonmukaiseen tulokseen.

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskoe järjestetään koirakohtaisena kokeena sen vastaanottamiseen ja arvostelemiseen oikeutetulle ylituomarille. Koiran omistaja sopii tuomarin kanssa kokeen ajankohdan.

Kokeen käytännön järjestämisestä vastaa koemuodon ylituomari mahdollisine avustajineen. Useampia koiria voi osallistua samaan koetilaisuuteen. Ohjeena pidetään, että yksi tuomari arvostelee enintään kuusi koiraa päivässä.

Ylituomari hyväksyy koemaastot ja vastaa siitä, että ne täyttävät sääntöjen vaatimukset. Ylituomari huolehtii jälkien tekemisestä.

Ylituomari varmistaa, että luvat maanomistajalta ja metsästysoikeuden haltijalta ovat kunnossa.

Harjoitusarvostelua haluava tuomarikokelas ottaa itse yhteyttä ja sopii harjoittelusta ko. ylituomarin kanssa. Kokeen järjestäjä tai ylituomari eivät vastaa kokeen aikana koiralle aiheutuneista vahingoista.

2. Jälki

- Lähtö: koira ja ohjaaja tuodaan lähtökohtaan tielle, joka on merkattu 100 metrin matkalta. Jälki lähtee tältä alueelta n. 5 metriä tielinjalta kohtisuoraan poispäin. Koiran ja ohjaajan täytyy omatoimisesti löytää jälki tuomarin näköyhteydeltä ja 15 min aikana. Tämän jälkeen koiran on aloitettava itsenäinen jäljestäminen.
- Sekä makuulta että kaadolta tampataan pintamaata n. neliömetrin alueelta.
- Jäljen pituus on 1,5-2 kilometriä.
- Tuomari arvostelee koiraa ensimmäiselle makaukselle saakka
- Jäljellä on kaksi tavallista kulmaa, ja kaksi katkokulmaa.
- Jäljellä on viisi haavoitetun riistaeläimen makuupaikkaa, joissa jokaisessa kapula. Koiran on tuotava kapuloista 2 sekä kaato. Merkkikapulat (2x2x10 cm.) ohjaaja tuo metsästä pois ja luovuttaa toimitsijalle.
- Jälkimmäisen katkokulman on sijaittava vähintään 100 m ennen kaatoa.
- Katkokulma tehdään kulkemalla verisientä vetäen 15 m ohi ajatellun kulman. Tämän jälkeen sieni nostetaan ylös ja kuljetaan maastosta riippuen 2-5 metriä jäljen sivussa 15 m takaisinpäin ja sen jälkeen suorakulmaisesti eteenpäin n. 10 m, jonka jälkeen sieni lasketaan takaisin maahan ja veritystä jatketaan.
- Verta käytetään jäljellä 1/3 l.
- Jäljen ikä on vähintään 2 h ja enintään 36 h.
- Jälkien välinen etäisyys on maastosta riippuen vähintään 200 m.
- Jälki veritetään naudan tai hirvieläimen verellä kostutetulla sienellä.
- Jälkeä ei merkitä maastoon.
- Veri jaetaan tasaisesti koko jäljelle; lähtöön, makauksiin ja kaadolle pirskotetaan muutama pisara verta.
- Kaatona käytetään riistaeläimen sorkkaa.

Tuomari ja mahdollinen opas kulkee koiran ja koiranohjaajan mukana ensimmäiselle makaukselle, jonka aikana tuomari arvioi koiran kykyä itsenäiseen työskentelyyn.

Koiran poistuessa jäljeltä koiran ohjaajan on annettava koiran vapaasti työskennellä jäljen uudelleen löytämiseksi. Mikäli koira ei palaa jäljelle, koe hylätään.

Ensimmäisen makauksen jälkeisen matkan kaadolle koiranohjaaja työskentelee yhteistyössä koiran kanssa koira kytkettyinä.

Koiran suoritus hylätään jos ohjaaja on auttanut koiraa sääntöjen vastaisesti tuomarin arvostelemalla osuudella, jälki on ollut liian lyhyt tai aikaa käytetty yli 60 min.

2.1 Jäljen sijoittaminen maastoon

Jälkimaastolle ei aseteta tarkkoja määräyksiä ja vaatimuksia, mutta koemaaston tulisi vastata todellisuudessa riistan liikkuma- ja oleskelualueita. Jälkeä ei saa toistamiseen sijoittaa samoin.

Mahdollisuuksien mukaan jälki tehdään "luonnonmukaiseksi" siten, että maasto on mahdollisimman vaihtelevaa, esim. korkeuseroja, oja, soita jne. pyritään käyttämään hyväksi.

2.2 Hukka

Koiran kadottaessa jäljen sallitaan koiran etsiä sitä niin kauan kuin katsotaan määrätietoisella työskentelyllä mahdolliseksi löytää jälki. Mikäli jälki ei löydy, koe hylätään.

Paluujäljen seuraaminen on tuomittava hukaksi, jos koira ei oma-aloitteisesti käänny takaisin paluujäljeltä.

2.3 Jäljestämisaika

Jäljestämisaika on 60 min, jota tuomari voi harkintansa mukaan hieman jatkaa.

2.4 Itsenäisesti kuljettu osuus

Ohjaaja saa merkitä itsenäisesti kuljetun jälkiosuuden

Ohjaajalle annetaan kartta johon on merkitty lähtöalue

3. Kaato

Kaatona käytetään riistaeläimen sorkkaa.

Kaadon tulee olla riittävän kaukana tiestä eikä tiellä saa kaadon kohdalla olla häiriöitä, jotka voisivat häiritä koiran työskentelyä.

Kaato sijoitetaan jäljen päähän tampatulle alueelle.

Kaato viedään jäljen päähän esim. muovikassissa niin, ettei maastoon tule hajua ennen kaatoa. Kuljetuspussi, jossa kaato viedään paikalleen, tuodaan pois metsästä.

B. Ylituomarin tehtävät ja velvollisuudet

Ylituomari vastaa kokeen virheettömästä kulusta ja huolehtii siitä, että arvostelut tulevat suoritetuiksi oikein ja sääntöjä ja ohjeita noudattaen.

Ennen koesuoritusta ylituomari tarvittaessa selvittää koiranohjaajalle kokeen suoritustavan ja suorituserusteet esim:

- Ohjaaja on velvollinen pitämään koira kytkettynä ja olemaan siitä n. 6 metrin etäisyydellä tuomarin arvosteleman matkan ajan.
- Jäljestysnarusta saa irrottaa vain tuomarin luvalla. Myös loppuosuuden koira kulkee kytkettynä.
- Kokeen keskeyttäminen: jälki ei löydy, hukka, työskentelyaika ja sen jatkaminen tuomarin harkinnan mukaan
Ohjaajan keskeyttämisoikeus.
- Menettely paluujäljellä
- Ohjaajan toimiminen kaadolla
- Koiran ohjaaminen ja auttaminen sekä sen vaikutus arvosteluun.

Kokeen ylituomari toimii vastaavana koetoimitsijana. Ylituomarin apuna kokeen järjestämisessä voi olla toimitsijoita, joiden tekemisistä hän kuitenkin viimekädessä vastaa.

Tuomarikertomus

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskoe on yleensä koirakohtainen koe, josta täytetään sekä koirakohtainen- että koepöytäkirja, mikäli samaan tilaisuuteen samana päivänä osallistuu useampia koiria voidaan ne kaikki merkitä saman koepöytäkirjaan.

C. Ylituomarikoulutus

Kennelliiton Koe- ja kilpailutoimikunta kutsuu henkilöt ylituomarikoulutukseen. Tuomarikoulutuksessa noudatetaan Kennelliiton ohjetta Palkinto-, arvostelu- ja ylituomareiden koulutus ja pätevyminen sekä toiminta.

Koulutukseen hakeutuvalla henkilöllä on:

- kokemusta hirvieläimen metsästyksestä
- voimassa oleva metsästyskortti ja metsästyslain ja asetuksen mukaan hyväksytysti suoritettu ja voimassa oleva ampumakoe.
- metsästyskoirarotujärjestön ja Kennelliiton jäsen
- toiminut koiran ohjaajana vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeessa, tai todistettavasti toiminut viranomaisten kanssa käytännön jäljestystehtävissä.

Kokelaan on suoritettava vähintään yksi harjoitusarvostelu ennen koearvostelujen suorittamista. Kokelas ottaa itse yhteyttä ja sopii harjoittelusta ko. ylituomarin kanssa.

Ensimmäinen koearvostelu tulee tehdä 12 kuukauden sisällä kurssin suorittamisesta. Ensimmäisen ja toisen koearvostelun väli ei saa olla ylittää kahta koekautta

D. Koiranohjaajan toimintaohje

Koiranohjaajana vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeessa voi toimia henkilö, joka omaa tarpeeksi hyvän fyysisen kunnan ja jolla on voimassa oleva metsästyskortti sekä metsästyslain ja asetuksen mukainen, hyväksytysti suoritettu ja voimassa oleva ampumakoe.

Koiran omistaja / ohjaaja sopii koemuodon tuomarin kanssa koeajankohdasta ja -paikasta. Kun koetilaisuus on sovittu, on koiran omistajan suoritettava osanottomaksu tuomarin kanssa sovitulla tavalla.

Jos koiran omistajalle ilmaantuu este sovittuun koetilaisuuteen osallistumiselle, on siitä ilmoitettava ylituomarille välittömästi. Ilman pätevää syytä osanottomaksua ei palauteta.

Ylituomarille on esitettävä koiran rekisterikirja, rokotustodistus ja mahdolliset muut tarvittavat asiakirjat sekä tunnustusmerkintä.

Koiranohjaajan tulee olla perehtynyt koemuodon sääntöihin.

Koiranohjaajan on tarkoin noudatettava tuomarin hänelle antamia toimintaohjeita ja määräyksiä. Jos koiran ohjaaja ei noudata annettuja ohjeita tai hän esiintyy hyvän tavan vastaisesti, on tuomarilla oikeus kieltää koirakon osallistuminen kokeeseen.

Koira pidetään kytkettynä kokeen aikana.

Koiranohjaaja on kokeen aikana aina koiran virallinen edustaja, riippumatta koiran omistussuhteista. Koiralla tulee olla sama ohjaaja koko koesuorituksen ajan.

Koiranohjaajalla on oikeus luopua missä tahansa koesuorituksen vaiheessa. Luopumisen syy on ilmoitettava välittömästi tuomarille ja se kirjataan koepöytäkirjaan.

Koiran aiheuttamista ja koirakolle aiheutuneista vahingoista vastaa koiran omistaja.

E. Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen suorittaminen todellisessa kolari- tai haavakkotilanteessa

Yleistä

Kun vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskoe suoritetaan loukkaantuneella tai haavoitetulla eläimellä on eläinsuojelulaki ja sen asetukset määräävä tekijä.

Ensisijainen tarkoitus on lopettaa eläin nopeasti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Toiminta tapahtuu viranomaisten ohjeiden mukaan (kolaritilanne) tai lain mukaan (haavoittaminen metsästystilanteessa).

Koiraa tositilanteeseen ei valita kokeen suorittamistarkoituksessa. Tuomareita ei ruveta erikseen etsimään, hankkimaan tai odottelemaan.

Koe voidaan suorittaa joko hirvieläimellä, villisillä tai suurpedolla.

Maastokorttiin merkitään millä eläimellä koe suoritettu.

Tekniset apuvälineet ovat sallittuja (esim. matkojen toteamiseen karttapohjalta).

Suoritus voidaan hyväksyä myös lumikelillä, mikäli jäljen seuraaminen ilman koiraa ei muuten onnistu. (Voim. 1.8.2018 alkaen.)

Suorituksesta ei peritä osanottomaksua.

Ilmoittautuminen ja tuomarit

Ilmoitus tehdään VAHI-yliuomarille ennen jäljestystä.

Maastossa arvostelun kirjaa VAHI-yliuomari tai vähintään yksi pätevyty metsästyskokeen palkinto- tai yliuomari.

Koesuorituksessa koirakon vaatimukset VAHI sääntöjen mukaiset.

Palkinto- ja yliuomarin vaatimukset Kennelliiton yleisten sääntöjen ja ohjeiden mukaiset.

Hyväksytty suoritus

Koira jäljittää kytkettynä haavoittunutta tai loukkaantunutta eläintä vähintään 0,5 km ja

1. Eläin löytyy jäljittämällä kuolleena tai
2. se lopetetaan jäljityksen päätteeksi tai
3. Loukkaantunut/haavoittunut eläin karkkooa ryhmän edestä tai
4. koira jäljittää haavoittunutta tai loukkaantunutta eläintä vähintään saman matkan kuin VAHI-kokeessa (1,5-2 km) ja eläin todetaan haavoittuneeksi/loukkaantuneeksi ja jäljellä pysyminen todetaan varmuudella (verijälki, näköhavainto tms.)

Hylätty suoritus

Mikäli minimivaatimukset eivät täyty.

Tulokset

VAHI-pöytäkirja täytetään aina jos tuomari on ilmoittanut suorituksen aloittamisen.

Kokeen purkutilaisuus pidetään välittömästi, kuitenkin viimeistään viikon kuluessa suorituksesta. Tulos on voimassa kun yliuomari on vahvistanut sen. Yliuomarin on lähetettävä tarkastamansa ja vahvistamansa koepöytäkirja sekä koirakohtainen pöytäkirja viikon kuluessa tuloksen vahvistamisesta sen kennelpiirin koepöytäkirjan tarkastajalle, jossa koesuoritus on aloitettu.

Poikkeus: Jos minimivaatimukset eivät täyty, koska eläin löytyy kuolleena, se lopetetaan tai se karkkooa ryhmän edestä ja koira lasketaan irti karkkoavan eläimen perään ei koiralle kirjata 0-tulosta.

Koirakohtainen pöytäkirja täytetään mutta koepöytäkirjaa ei. Suoritusta ei kirjata viralliseksi eikä koepöytäkirjoja lähetetä eteenpäin.

Muutokset näihin ohjeisiin hyväksyy Kennelliitto koe- ja kilpailutoimikunnan esityksestä.